

بررسی ارتباط بین تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره و هزینه نمایندگی با تأکید بر نقش تعدیلی محیط اطلاعاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

سیده ندا ناظمی^a، یعقوب شاه ولی زاده^b

^a دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه حسابداری، واحد اردبیل، دانشگاه آزاد اسلامی، اردبیل، ایران.
^b استاد مدعو، گروه حسابداری، واحد اردبیل، دانشگاه آزاد اسلامی، اردبیل، ایران. (نویسنده مسئول)

نویسنده مسئول: یعقوب شاه ولی زاده (A.Shahvalizadeh@Gmail.com)

چکیده:

هدف از تحقیق حاضر بررسی ارتباط بین تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره و هزینه نمایندگی با تأکید بر نقش تعدیلی محیط اطلاعاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. این تحقیق، از بعد رویکرد انجام تحقیق از نوع خردگرایانه، از بعد هدف از نوع تحقیقات کاربردی، از بعد ماهیت تحقیق از نوع تحقیقات مروری، از نوع ماهیت داده‌ها از نوع تحقیقات کمی، از لحاظ روش شناخت تحقیق از نوع تحقیقات توصیفی همبستگی، از بعد نوع استدلال از نوع قیاسی و استقرایی، از بعد زمان جزء تحقیقات گذشته‌نگر، از بعد طول مدت‌زمان انجام تحقیق از نوع تحقیقات مقطعی، و از لحاظ روش جمع‌آوری اطلاعات از نوع تحقیقات کتابخانه‌ای و میدانی و همچنین از بعد روش تحلیل داده‌ها از نوع تحقیقات تحلیل محتوا مبتنی بر روش‌های آماری می‌باشد. جامعه آماری تحقیق حاضر شرکت‌های پذیرفته شده در بورس و فرابورس اوراق بهادار تهران می‌باشد که پس از حذف محدودیت‌ها ۱۲۱ شرکت به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. بازه زمانی مورد بررسی بین سال‌های ۱۳۹۳ الی ۱۴۰۰ می‌باشد. امروزه نقش زنان در حوادث مختلف به‌طور عظیم و غیرقابل انکاری مشاهده می‌شود. نه تنها در کشورهای در حال توسعه حتی در کشورهای توسعه یافته نیز موضوع مهمی است. در سده‌های اخیر توجه به نقش زنان در مسائل اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و غیره توسعه یافته است. نتایج حاصل از آزمون فرضیه فرعی اول از فرضیه اصلی اول تحقیق بیانگر این است بین تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره و ساختار سرمایه رابطه معکوس وجود دارد. همچنین نتایج حاصل از آزمون فرضیه فرعی دوم از فرضیه اصلی اول تحقیق بیانگر این است بین تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره و نسبت گردش دارایی رابطه‌ای مستقیم وجود دارد. فرضیه فرعی اول از فرضیه اصلی دوم نشان دهنده این است که محیط اطلاعاتی بر رابطه بین تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره و ساختار سرمایه تأثیر ندارد. فرضیه فرعی دوم از فرضیه اصلی دوم نشان دهنده این است که محیط اطلاعاتی بر رابطه بین تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره و نسبت گردش دارایی تأثیر ندارد.

کلمات کلیدی: تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره، هزینه نمایندگی، محیط اطلاعاتی

۱. مقدمه

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCI-conf.ir

هم‌زمان با جداسازی مالکیت از مدیریت راه برای مدیران و سهامداران به صورت شکل دیگر انجام گرفت. تضاد منافعی که بین عملکرد مدیران و انتظار سرمایه‌گذاران به وجود آمد، دلایلی بر همسو نبودن منافع مدیران با تصمیمات سرمایه‌گذاران آغاز شد. مدیران به صورت مطلق جهت افزایش بازدهی شرکت و سهامداران عمل نمی‌کنند و ممکن است دارایی‌ها و منابعی که در اختیار وی گذاشته‌اند را به صورت معقول استفاده ننمایند، از این رو می‌تواند مشکلات نمایندگی را به وجود آورد. رابطه نمایندگی در برگیرنده قرارداد بین چند نفر از مالکان رأی تفویض اختیار شخصی به عنوان مدیرعامل انجام می‌شود و مفاد قرارداد به این گونه است که شخص مدیرعامل باید تمامی منابع موجود در شرکت را به صورت کارآمد و اثربخش جهت ارتقا سطح کیفی و کمی به مصرف برساند. هزینه نمایندگی این را عنوان می‌کند که، منافع مدیران باید صرفاً از طریق کارآمدی عملکرد خودشان میسر شود تا سهامداران و سرمایه‌گذاران نسبت به مطلوبیت کارایی منابع بازدهی کسب نمایند ولی در صورتی که مدیرعامل منافع شرکت را به صورت منفعت طلبانه شخصی قرار دهد هزینه‌هایی تحت عنوان، هزینه نمایندگی برای شرکت رقم خواهد زد (برادران حسن زاده و تقی زاده خانقاه ۱۳۹۵).

طبق تئوری نمایندگی، اولین مشکل مربوط به نمایندگی وجود تضاد منافع بین سهامدار و مدیر است. یعنی سهامدار به دنبال رسیدن به بالاترین مرحله ارزش سرمایه‌گذاری است و مدیر نیز در وهله اول به دنبال افزایش ثروت خود می‌باشد؛ بنابراین، این احتمال وجود دارد که مدیر، در راستای منافع سهامدار عمل ننماید. اختلاس و فساد مالی مدیر و خارج ساختن منافع سهامدار از شرکت، نمونه‌هایی افراطی از این تضاد منافع می‌باشند (موسوی و همکاران ۱۳۹۴).

هدف از انجام تحقیق بررسی ارتباط بین تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره و هزینه نمایندگی می‌باشد و از این رو متغیر مستقل تحقیق را از نگاه متغیر وابسته مورد بررسی قرار می‌دهیم. ساختار هیئت‌مدیره به‌گونه‌ای است که تمامی افراد دارای دانش، سلیق و ایده‌های متفاوتی هستند ولی در آخر منجر به یک تصمیم‌گیری مشترک می‌شود. در واقع حضور زنان در گروه هیئت‌مدیره باعث ارتقاء سطح روابط عمومی شرکت با سایر طرف حساب‌ها یا قراردادهای می‌شود. در واقع اگر چیدمان هیئت‌مدیره به صورت ترکیبی باشد در این حالت استقلال هیئت‌مدیره، ظاهراً افزایش پیدا می‌کند. در ایران حضور زنان به‌عنوان اعضای هیئت‌مدیره خیلی کم‌رنگ است. زیرا طبق فرهنگ‌های منتقل شده در ایران حضور زنان در جمع مدیریت آقایان کمی غیرمنطقی‌تر است و با توجه به تبعیضاتی که در حوزه تنوع جنسیتی اتفاق افتاده است، زنان خیلی کمتر مایل هستند در پست‌های مدیریتی انجام‌وظیفه کنند. اما طبق آمارهای گرفته شده از سایت بورس اوراق بهادار تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره، بسیار تأثیرگذار بوده است (مصلی و همکاران ۱۳۹۹).

امروزه نقش زنان در حوادث مختلف به‌طور عظیم و غیرقابل انکاری مشاهده می‌شود. نه تنها در کشورهای در حال توسعه حتی در کشورهای توسعه یافته نیز موضوع مهمی است. در سده‌های اخیر توجه به نقش زنان در مسائل اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و غیره توسعه یافته است. حتی در سازمان‌های بین‌المللی نیز به جایگاه زنان توجه ویژه‌ای دارند. یکی از مقوله‌های مهمی که امروزه به آن بیشتر توجه می‌شود حضور زنان در جایگاه‌های شغلی سطوح بالا و مشارکت زنان در تصمیمات مهم در جهت توسعه کشور است. بنابراین برای رسیدن به برابری جنسیتی باید در کشورها به نقش زنان توجه بیشتری شود. زنان در جوامع امروز دارای سطوح بالای آموزشی که گویی در تحصیلات از مردان پیشی گرفته‌اند (مشدئی و همکاران ۱۳۹۶).

از سویی دیگر، محیط اطلاعاتی به عنوان یکی از مباحث حساس در تحقیقات مالی شناخته می‌شود. پیچیدگی و تغییرات فزاینده محیط تجاری در طول قرن بیستم، مؤسسات و شرکت‌ها را مجبور به اتخاذ شیوه جدیدی نموده است. استراتژی‌های مختلف سازمان، در جهت واکنش مناسب نسبت به عوامل محیطی اتخاذ می‌شوند و تناسب آن‌ها با میزان تغییرات محیطی موضوع حیاتی برای سازمان است. به نحوی که موفقیت دائمی موسسه را تضمین و از پیش آمدها و تهدیدات ناگهانی پیشگیری کند. اطلاعات حسابداری به کاهش سطح عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیران و تأمین‌کنندگان سرمایه‌های خارجی (با توجه به سودآوری مورد انتظار از فرصت‌های سرمایه‌گذاری در شرکت‌ها) کمک می‌کند. علاوه بر این اطلاعات حسابداری هزینه‌های نمایندگی را کاهش می‌دهد (شاکری و مرفوع ۱۳۹۷).

بنابراین سؤال اصلی در اینجا این هست که محیط اطلاعاتی بر رابطه بین تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره و هزینه نمایندگی چه تاثیری دارد؟

۲. مبانی نظری و توسعه فرضیه‌ها

۱.۲ هزینه نمایندگی

واژه هزینه نمایندگی دیگر واژه آشنا در ادبیات حاکمیت شرکتی است که در راستای هماهنگی منافع مدیران و سهامداران عنوان شده است. به عبارتی هزینه‌های نمایندگی ناشی از تلاش‌های سهامداران برای کنترل مدیران می‌باشد. این تلاش‌ها شامل طرح‌ها و قراردادهایی است که بین مدیر یا مدیران و

سهامداران منعقد می‌شود. با یک بررسی اجمالی متوجه می‌شویم که طرفین این قراردادها هرگز خود را بی‌نیاز از انعقاد چنین قراردادی نمی‌بینند. چراکه از یک سو سهامداران برای کنترل عملکرد مدیران و از سوی دیگر، مدیران برای اثبات این امر که به دنبال افزایش ثروت شرکت بوده‌اند و شفافیت مالی را در عملکرد خود پی نموده‌اند هر دو تراضی کامل به انعقاد قراردادها دارند. لازم به ذکر است که طرح پاداش مدیران یکی از این نوع قراردادها محسوب می‌شود (کریمی و اشرفی ۱۳۹۶).

به عبارتی بر اساس طبیعت انسانی اگر اعضای هیئت‌مدیره عملکرد کارکنان شرکت را کنترل ننمایند تا ارزش‌افزوده شرکت افزایش یابد؛ بدیهی است که سهامداران با دید تردید به آنان خواهند نگریست. در نتیجه حاکمیت شرکتی به‌عنوان مکانیسمی برای محدود نمودن هزینه‌های نمایندگی قابل تبیین خواهد بود. به عقیده باینبریج^۱، ۲۰۰۷، فرهنگ‌های حاکمیت شرکتی با هزینه‌های نمایندگی در ارتباطند. در حالت اول مدیران شرکت در یک چارچوب کلی با استفاده از مکانیسم‌های پاسخگویی به کنترل بازارهای سرمایه و جذب سرمایه‌های خارجی می‌پردازند. در حالت دوم هزینه‌های نمایندگی نتیجه اجتناب‌ناپذیر استقرار سازوکارهای مؤثر حاکمیت شرکتی است. ما می‌توانیم هزینه‌های نمایندگی را در درازمدت با بهبود سازوکارهای نظارتی کاهش دهیم. مکانیسم‌های پاسخگویی می‌بایستی قادر به تصحیح خطاها باشند، اما نیایستی طوری باشند که قضاوت حرفه‌ای مدیران را از بین ببرند (زمانی و همکاران ۱۳۹۶).

۲.۲ تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره

اکثر تئوری‌های مربوط به حقوق حاکمیت و مدیریت براساس طیفی از تحقیق نیز بیان شده است ولی تئوری مربوط به ذی‌نفعان که توسط دانشمندی به نام فری من در سال ۱۹۸۴ نی اولین بار در کنگره همایش‌های بین‌المللی مدیریت مالی نیز بیان شد. او در این تئوری در حالت کلی بیان کرد که تمامی اقشار مختلف جامعه باید از یک حق قانونی برخوردار باشند و مدیران و مؤسسان واحدهای تجاری باید نسبت به عملکرد خود به این اقشار پاسخگو باشند. این تئوری چنان تأییری بر سطح فرهنگی جامعه دارد که حتی در انگلستان مورد توجه سیاستمداران هم قرار گرفت و به نوعی تحولی جدید در نظام و قوانین سرمایه‌گذاران قرار گرفت (کریمی و حسنی آذر، ۱۳۸۸).

با مطالعه به پیرامون مباحث مالی در شرکت‌های بزرگ و چگونگی موفقیت آنان در زمینه‌های مالی و رقابتی می‌توان اظهار کرد که واحدهای تجاری با هدف پیشرفت و رشد نیز به وجود می‌آیند و با توجه به نیازی که در طی فعالیت‌های خود احساس می‌کند باید روز به روز از لحاظ روابط اجتماعی و همچنین تکنولوژی‌ها پیشرفت کند، زیرا اگر چنین تحولی در یک شرکت اقتصادی به وجود نیاید در این صورت به تدریج از صحنه بازارهای مالی حذف خواهد شد. بنابراین خلاقیت، نوآوری و ایجاد یک اعتماد نسبی در جامعه برای تداوم فعالیت بسیار ضروری است.

مدیران برای ایجاد یک واحد بزرگ در اقتصاد نیز به میدان می‌آیند و براساس دستورالعمل ماده یک قانون تجارت کاربردی در ایران شرکت‌هایی که نوع تعهدات آن در قانون تعریف شده و میزان سرمایه آن براساس مؤسسين آن و یا نسبتی براساس آورده‌های عمومی نیز تشکیل یافته‌اند نوعی شرکت‌های سهامی گفته می‌شود. در گذشته چون مالکیت شرکت‌ها به صورت یک مالکیت دولتی اداره می‌شد یعنی مؤسسين منتظر می‌مانند تا منابع از طریق مردم به بخش عمومی به حد کافی برسد و کار را شروع می‌کردند ولی با توجه به نیاز مبرم برخی از شرکت‌ها به سرمایه‌ها و از دست ندادن وقت اشخاصی به صورت داوطلبانه شرکت‌هایی را اتخاذ کردند و خود سرمایه‌های آن را تأمین کردند و در این صورت خود عرصه اقتصاد شدند. تئوری ذی‌نفعان در قبال چنین شرکت‌هایی عنوان می‌کند که اطلاعات و گزارش‌های مدیران باید براساس وقایع اتفاق افتاده مورد سنجش قرار گیرد و صرفاً جهت تأمین مالی یا جذب سرمایه‌گذار نباشد (کریمی و حسنی آذر، ۱۳۸۸).

در همین راستا که یک رابطه تنگاتنگی بین سهامداران و مدیران ایجاد شد محققانی مانند جنسن و مک‌لینک^۲ در سال ۱۹۷۶ تئوری به عنوان تئوری نمایندگی را عنوان کردند. آنان در این عقیده بودند که باید یک رابطه با اهمیتی (اعتماد نسبی) بین سهامداران و مدیران ایجاد شود زیرا اگر مدیران فقط تنها منافع خود را در نظر گرفته باشند در این حالت حق سهامداران به عنوان دارنده رأی در شرکت‌های بزرگ نادیده گرفته می‌شود و حتی گزارشاتی که از خروجی‌های

^۱ Bainbridge

^۲ Jensen and Maklinge

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کلیه آموزش‌ها، کارهای علمی، پژوهشی و فرهنگی در راستای ارتقای کیفیت و بهره‌مندی از دستاوردهای علمی و فناوری

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

سیستم‌های مالی تهیه می‌شود باید براساس نوع نیازهای شرکت و سهامداران تأمین شود زیرا سرمایه‌گذاران حق دارند که نسبت به عملکرد آتی شرکت مطلع باشند و نسبت به آن تصمیم‌گیری‌هایی را اتخاذ نمایند (کرمی و حسنی آذر، ۱۳۸۸).

در حلت کلی می‌تواند گفت که تئوری‌های منتسب در مباحث مالی هم برای تأمین نیازهای مدیران و هم برای تأمین نیازهای افراد یا اشخاص خارج از سازمان که به نوعی منفعتی را از شرکت می‌برند باید برگرفته شود. همچنین اگر اطلاعات ارائه شده توسط گردانندگان واحدهای تجاری موازی و همسو با نظرات سهامداران و سرمایه‌گذاران نباشد در این حالت یک هزینه‌ای به شرکت متحمل می‌شود و این همان هزینه نمایندگی می‌باشد. یعنی شرکت باید هزینه‌هایی را متحمل شود و یک سری اطلاعات با اطمینان نسبی بیشتر برای افراد خود تهیه کند زیرا عدم تقارن اطلاعاتی به وجود آمده در بازارهای مالی باعث شده است که شکاف بین سهامداران و شرکت بیشتر شود و این رویداد اگر مورد اصلاح واقع نگردد باعث خواهد شد تا نوعی بی‌اعتمادی برای شرکت در بازار واکنش نشان داده شود به همین دلیل رابطه بین مدیریت و مالکیت مانند رابطه گل و گلدان است.

مؤمنی و پاشایی (۱۳۹۱) در مقاله‌ای با عنوان بررسی تأثیر ویژگی‌های هیئت‌مدیره بر هزینه نمایندگی و نوع مالکیت به این نتیجه رسیدند که امروزه تمامی نگرش‌ها براساس نوع اطلاعات واحدهای تجاری است که در بازارهای مالی تزیق می‌کنند و این واکنش بازار گاهی ارزش شرکت را چند برابر می‌کند و گاهی باعث رکود در واگذاری سهام خود می‌شود که به نوعی سرمایه‌گذاران سرمایه‌های خود را از آن خارج می‌کنند.

۲.۳. محیط اطلاعاتی

محیط اطلاعاتی به وضعیتی اطلاق می‌شود که در آن گروه‌هایی نسبت به دیگران مزایای اطلاعاتی دارند. بنابراین از معیار عدم تقارن اطلاعاتی برای سنجش محیط اطلاعاتی شرکت‌ها استفاده خواهد شد (شاگری و مرفوع ۱۳۹۷).

بدون تردید یکی از بازارهای مهم که اطلاعات در آن نقش اساسی و تعیین‌کننده دارد، بازارهای اوراق بهادار است. بر مبنای تعریف بازارهای کارای اوراق بهادار، تصور بر این است که اطلاعات در دسترس همگان قرار گیرد. اما در برخی مواقع حتی در چنین بازارهایی، وضعیت‌هایی به وجود می‌آید که در آن یک عضو فعال در بازار (برای مثال فروشنده) همواره در مورد دارایی مورد معامله چیزهایی می‌داند که عضو دیگر (خریدار) از آن آگاه نیست. وقتی چنین شرایطی وجود داشته باشد به اصطلاح می‌گویند که بازار دارای ویژگی عدم تقارن اطلاعاتی است (احمدی و فدایی ۱۳۹۴).

به بیان ساده‌تر می‌توان گفت که عدم تقارن اطلاعاتی عبارت است از تفاوت در دسترسی به اطلاعات. در ارتباط با بازار سرمایه معمولاً عدم تقارن اطلاعاتی زمانی به وجود می‌آید که برخی افراد درون سازمانی (غالباً مدیران) در مقایسه با افراد برون سازمانی (سرمایه‌گذاران) در مورد شرایط جاری و چشم‌اندازهای آتی واحد تجاری از مزیت اطلاعاتی برخوردار باشند (آقایی و همکاران ۱۳۹۵).

لو (۲۰۱۶) بر این باور است که وجود عدم تقارن اطلاعاتی در بازار پیامدهای جمعی و فردی نامطلوبی نظیر مشارکت حداقلی سرمایه‌گذاران، هزینه‌های معاملاتی بالا، بازارهای رقیق و کاهش سود ناشی از معاملات را به همراه خواهد داشت. گذشته از این، عدم تقارن اطلاعاتی ممکن است باعث شود تا قیمت‌های سهام از آنچه در صورت وجود اطلاعات کامل باید باشد، تفاوت داشته باشند. این آثار به ویژه پیرامون دوره‌های انتشار اطلاعات یعنی زمانی که انتظار می‌رود منافع معامله‌گران آگاه بیشتر باشد تشدید می‌گردد به طوری که در بدترین شرایط می‌تواند به سقوط کامل بازار بینجامد

مفهوم عدم تقارن اطلاعاتی که بی‌شک یکی از مهم‌ترین مفاهیم در حوزه تئوری حسابداری مالی است، نخستین بار توسط جورج اکرلاف مطرح شد. وی که در سال ۲۰۰۱ همراه با اسپنس و استیگلیتز به خاطر اثر پیشگام خود در زمینه اقتصاد اطلاعات برنده جایزه نوبل اقتصاد شد، در سال ۱۹۷۰ مقاله‌ای با عنوان بازار اتومبیل‌های لیمون (بنجل یا دست دوم)، نا اطمینانی از کیفیت و سازوکار بازار ارائه کرد که بدون تردید مهم‌ترین مطالعه انجام‌شده در ادبیات اقتصاد اطلاعات به شمار می‌رود. او در این مقاله اولین تحلیل رسمی از بازارهای دچار مسئله اطلاعات نامتقارن را مطرح می‌کند. اکرلاف با کمک فرضیه علمی نشان می‌دهد که مشکلات اطلاعاتی (اطلاعات نامتقارن) می‌تواند امکان انتخاب نامطلوب محصولات کم کیفیت را در بازار افزایش داده، نهایتاً به ناکارآمدی و توقف کامل بازار

³ Loue

بینجامد. اهمیت نقش اطلاعات به ویژه بعد از آثار ارزشمند اکرفاف و همکاران باعث شد تا اقتصاد اطلاعات هم‌اکنون به یکی از شاخه‌های اصلی علم اقتصاد بدل شود که در آن به بررسی نقش بازارها و سایر نهادها در فرآوری و انتقال اطلاعات پرداخته می‌شود (ستایش و همکاران ۱۳۹۴).

۲.۴ پیشینه پژوهش

اصولیان و همکاران (۱۴۰۱) در تحقیقی به پیش‌بینی‌های مدیریتی، ریسک ویژه شرکت و محیط اطلاعاتی (شواهدی از شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران) پرداختند. به همین منظور نمونه‌ای متشکل از ۱۶۰ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۷ با استفاده از مدل‌های رگرسیونی و داده‌های تابلویی بررسی شد. نتایج نشان‌دهنده آن است که خطای پیش‌بینی مدیریتی رابطه مثبتی با ریسک ویژه دارد. علاوه بر این، براساس شواهد به‌دست‌آمده، خطای پیش‌بینی مدیریتی در یک محیط اطلاعاتی خوب رابطه مثبت کمتری با ریسک ویژه دارد.

محمدی و یوسف وند (۱۴۰۰) در تحقیقی با عنوان بررسی تأثیر حضور مدیران زن هیئت‌مدیره و کمیته حسابرسی بر توانایی مدیریت و شفافیت در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. آنان در این تحقیق از اطلاعات مالی ۱۴۵ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران (۱۳۹۳-۱۳۹۸) استفاده کرده‌اند. روش گردآوری داده‌ها آرشویی است و برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از قبیل رگرسیون با رویکرد داده‌های ترکیبی نامتوازن استفاده شده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد؛ که حضور زنان در کمیته حسابرسی تأثیر معناداری بر توانایی مدیریت دارد. همچنین سایر نتایج نشان می‌دهد که تنوع جنسیتی هیئت‌مدیره تأثیر معناداری بر توانایی مدیریت و شفافیت دارد.

کازمی علوم و همکاران (۱۳۹۸) در تحقیقی با عنوان بررسی تأثیر تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره و کمیته حسابرسی بر کیفیت سود پرداختند. در این تحقیق از اطلاعات ترازنامه‌های ۱۵۳ شرکت برای بازه زمانی بین ۱۳۹۲ الی ۱۳۹۶ استفاده کرده‌اند. در این تحقیق از روش تحلیل رگرسیون براساس رویکردهای داده‌های ترکیبی نامتوازن استفاده شده است. نتایج بیانگر این است که حضور زنان تأثیر معناداری بر کمیته حسابرسی و کیفیت سود دارد ولی از سویی دیگر تنوع جنسیتی تأثیر نه چندان بر کیفیت سود ندارد.

خاندوزی و همکاران (۱۳۹۸) در تحقیقی با عنوان ارتباط بین سیاست تقسیم سود و هزینه نمایندگی با تأکید بر نقش استقلال هیئت‌مدیره در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. برای آزمون فرضیه‌های تحقیق نیز از اطلاعات مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران در فاصله زمانی سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۶ استفاده شده است، به طوری که پس از اعمال محدودیت‌های موردنظر در این تحقیق، نمونه نهایی متشکل از ۱۱۴ شرکت انتخاب گردید. پس از اندازه‌گیری متغیرهای تحقیق، از تجزیه و تحلیل رگرسیون خطی چند متغیره برای آزمون فرضیه‌های تحقیق استفاده گردید. آزمون‌ها نیز با استفاده از نرم‌افزار اقتصادسنجی اویوز مبتنی بر تکنیک داده‌های تلفیقی صورت پذیرفته است. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها نشان داد که بین سود تقسیمی و هزینه نمایندگی شرکت رابطه منفی و معناداری وجود دارد. علاوه بر این، استقلال هیئت‌مدیره رابطه منفی بین سود تقسیمی و هزینه نمایندگی شرکت‌ها را تقویت می‌کند.

یاسین و همکاران (۲۰۲۲)^۴ در تحقیقی به بررسی ارتباط بین تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره و هزینه نمایندگی با تأکید بر نقش تعدیلی محیط اطلاعاتی در کشور مالزی مورد بررسی قرار دادند. در این تحقیق از اطلاعات مالی و ترازنامه‌های ۴۵۶۰ سال- شرکت صنعتی طی بازه زمانی بین ۲۰۰۶ الی ۲۰۱۸ نیز استفاده شده است. جهت آزمون فرضیات از روش رگرسیون چند متغیره استفاده شده است. نتایج بیانگر این است که بین تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره و هزینه نمایندگی رابطه معکوس و معناداری وجود دارد و همچنین محیط اطلاعاتی بر ارتباط بین تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره و هزینه نمایندگی تأثیر می‌گذارد.

نیکولاس و دوسان (۲۰۲۰)^۵ در تحقیقی با عنوان بررسی رابطه بین مالکیت خانوادگی و نوسانات بازده سهام با تأکید بر نقش با اهمیت هزینه نمایندگی در کشور سوئیس مورد مطالعه قرار دادند. برای آزمون فرضیات تحقیق از اطلاعات صورت‌های مالی ۱۹۶۰۴ سال- شرکت برای بازه زمانی بین ۲۰۰۳ الی ۲۰۱۳ مورد جمع‌آوری قرار داده و استفاده کرده‌اند. برای آزمون مدل تحقیق از روش رگرسیون خطی استفاده کرده‌اند. نتایج بیانگر این است که بین مالکیت خانوادگی و نوسانات بازده سهام ارتباط معناداری وجود دارد و همچنین هزینه نمایندگی رابطه مستقیمی با نوسانات بازده سهام دارد.

⁴ Hadeel Yaseen and Aymen Ajina and Majd Munir Iskandrani

⁵ Nicolas Eugster a , Dušan Isakov

ISCI
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کوتاهترین سخن کاربردی، بلندترین دستاورد

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

آنیس و همکاران^۶ (۲۰۱۹) در تحقیقی به بررسی رابطه بین حضور زنان در هیئت‌مدیره و اجتناب مالیاتی با تأکید بر نقش تعدیلی ویژگی‌های شرکت‌های تونسی موردبررسی قراردادند. در این تحقیق از اطلاعات مالی و ترازنامه‌ای ۳۰۰ شرکت صنعتی طی بازه زمانی بین ۲۰۰۵ الی ۲۰۱۷ نیز استفاده شده است. جهت آزمون فرضیات از روش حداقل مربعات تعمیم یافته استفاده شده است. نتایج بیانگر این است بین حضور زنان در هیئت‌مدیره و اجتناب مالیاتی رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد و همچنین ویژگی‌های شرکت‌ها (اندازه شرکت، استقلال هیئت‌مدیره) بر رابطه بین حضور زنان در هیئت‌مدیره و اجتناب مالیاتی اثرگذار بوده است و سهامداران نهادی تأثیری بر این رابطه نداشته است.

کارل و همکاران^۷ (۲۰۱۸) در تحقیقی با عنوان بررسی تأثیر نفوذ مدیرعامل بر رابطه بین ترکیب جنسیتی در اعضای هیئت‌مدیره و هزینه بدهی در کشور سوئیس مورد مطالعه قراردادند. در این تحقیق از اطلاعات مالی و ترازنامه‌ای ۴۰۹ شرکت صنعتی طی بازه زمانی بین ۲۰۰۳ الی ۲۰۱۶ نیز استفاده شده است. جهت آزمون فرضیات از روش رگرسیون چند متغیره استفاده شده است. نتایج بیانگر این است که بین ترکیب جنسیتی در هیئت‌مدیره و هزینه بدهی رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد. همچنین وجود نفوذ مدیرعامل در هیئت‌مدیره با رابطه بین ترکیب جنسیتی در هیئت‌مدیره و هزینه بدهی نوعی ارتباط منفی و معناداری حاکمیت دارد.

وان و همکاران^۸ (۲۰۱۶) در تحقیقی به بررسی تأثیر افشای اطلاعات زیست‌محیطی بر رابطه بین محیط اطلاعاتی و رفتار سرمایه‌گذاران در کشور مالزی مورد مطالعه قراردادند. برای این منظور با تعداد مشاهدات ۷۳۸ شرکت در بازه زمانی ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۳ با بهره‌گیری از روش رگرسیون تک متغیره به این نتیجه رسیدند که بین محیط اطلاعاتی و رفتار سرمایه‌گذاران رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد و همچنین افشای اطلاعات زیست‌محیطی رابطه بین محیط اطلاعاتی و رفتار سرمایه‌گذاران مورد تعدیل قرار می‌دهد.

بنابر توضیحات بالا فرضیه پژوهش بصورت زیر قابل بیان است:

- فرضیه‌های تحقیق براساس اهداف و سوال‌های آن به صورت ذیل بیان می‌شود:
- فرضیه ۱) بین تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره و هزینه نمایندگی رابطه‌ای وجود دارد.
- فرضیه ۱-۱) بین تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره و ساختار سرمایه رابطه‌ای وجود دارد.
- فرضیه ۱-۲) بین تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره و نسبت گردش دارایی رابطه‌ای وجود دارد.
- فرضیه ۲) محیط اطلاعاتی بر رابطه بین تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره و هزینه نمایندگی تأثیر دارد.
- فرضیه ۲-۱) محیط اطلاعاتی بر رابطه بین تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره و ساختار سرمایه تأثیر دارد.
- فرضیه ۲-۲) محیط اطلاعاتی بر رابطه بین تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره و نسبت گردش دارایی تأثیر دارد.

۳. روش تحقیق

۳.۱. جامعه آماری

جامعه آماری این تحقیق، شامل تمام شرکت‌های پذیرفته‌شده بورس و فرابورس در بورس اوراق بهادار تهران در دوره زمانی ۱۳۹۳ تا ۱۴۰۰ به مدت ۸ سال است. در این تحقیق از روش نمونه‌گیری غربالگری استفاده خواهد شد؛ که شرکت‌های نمونه با شرایط زیر انتخاب می‌گردند:

۱. از ابتدای سال ۱۳۹۳ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته‌شده باشند.
۲. پایان سال مالی شرکت‌ها ۲۹ اسفندماه باشد.
۳. شرکت‌ها در دوره موردنظر، سال مالی خود را تغییر نداده باشند.

⁶ Anis Jarboui and Maali Kachouri Ben Saad and Rakia Riguen

⁷ Carl Hsin-han Shen, Hao Zhang

⁸ Wan Nordin Wan-Hussin, Ameen Qasem, Norhani Aripin and Mohd Shazwan Mohd Ariffi

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCI-conf.ir

۴. صورت‌های مالی و یادداشت‌های همراه شرکت‌ها در سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۴۰۰ به‌گونه‌ای کامل در سایت بورس اوراق بهادار موجود باشد.
۵. شرکت‌ها جزء شرکت‌های سرمایه‌گذاری، لیزینگ و واسطه‌گری مالی نظیر بانک‌ها نباشد.

۳-۲ روش تحقیق

از لحاظ هدف تحقیق	جزء تحقیقات کاربردی
از لحاظ ماهیت تحقیق	جزء تحقیقات مروری
از لحاظ ماهیت داده‌ها	جزء تحقیقات کمی و کیفی
به جهت بعد شناخت	از نوع تحقیق توصیفی و همبستگی بوده که از رگرسیون چند متغیره چندگانه استفاده خواهد شد و همچنین جزء تحقیقات پس رویدادی خواهد بود.
از لحاظ نوع استدلال	جزء تحقیقات قیاسی- استقرایی
از نظر بعد زمان	جزء تحقیقات گذشته‌نگر
از نظر طول مدت زمان	جزء روش ترکیبی

۳-۳ روش گردآوری داده‌ها و اطلاعات تحقیق

در تحقیق حاضر برای چارچوب نظری و پیشینه، روش کتابخانه‌ای استفاده خواهد شد که شامل مطالعه کتب تخصصی، پایان‌نامه‌ها، مقالات موجود در مجله‌ها و نشریه‌های تخصصی در زمینه موضوع تحقیق از طریق جستجو در درگاه‌های اینترنتی و مراجعه به مراکز علمی و دانشگاهی بوده است. همچنین شایان ذکر است که برای داده‌های موردنیاز برای آزمون فرضیه‌های تحقیق به صورت میدانی از اسناد و مدارک شرکت‌ها استخراج شده است که شامل صورت‌های مالی حسابرسی شده، اطلاعات موجود در سازمان بورس و اوراق بهادار تهران و نیز اطلاعات به دست آمده از نرم‌افزار آورده‌نویس است و همچنین داده‌های مربوط به متغیرهای کلان اقتصادی از سایت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران استخراج می‌گردد.

۳-۴ روش تجزیه و تحلیل داده‌ها و اطلاعات تحقیق

در این تحقیق ابتدا با استفاده از نرم‌افزار صفحه گستر اکسل Excel ورژن ۲۰۱۰ اقدام به طبقه‌بندی و مرتبط سازی داده‌های جمع‌آوری شده کرده و سپس از طریق نرم‌افزار اقتصادسنجی Eviews نسخه ۹ پردازش و برآوردی لازم جهت بررسی مدل‌های تحقیق انجام می‌پذیرد. بدین گونه که در قسمت آمار توصیفی، تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از شاخص‌های مرکزی همچون میانگین و میانه و شاخص‌های پراکندگی از جراف معیار، چولگی و کشیدگی انجام خواهد شد و در راستای تعیین روش مناسب برای تحلیل داده‌های ترکیبی، رویکردهای متعددی وجود دارد. رویکرد متداول این است که برای به‌کارگیری داده‌های ترکیبی و تشخیص همگن یا ناهمگن بودن آن‌ها از آزمون F لیمر استفاده شود. در صورتی که نتایج این آزمون مبنی بر به‌کارگیری داده‌ها به صورت داده‌های پانلی شود، می‌بایست برای تخمین مدل تحقیق از یکی از مدل‌های اثرات ثابت یا اثرات تصادفی استفاده شود که برای انتخاب یکی از این دو مدل، آزمون هاسمن اجرا شود. پیش از تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق، پایایی متغیرها نیز باید بررسی شود. پایایی متغیرهای تحقیق به این معناست که میانگین و واریانس متغیرها در طول زمان و کواریانس متغیرها بین سال‌های مختلف ثابت بوده است. در نتیجه، استفاده از این متغیرها در مدل، باعث به وجود آمدن رگرسیون کاذب نمی‌شود.

۳-۵ مدل عملیاتی تحقیق

مدل عملیاتی تحقیق حاضر را براساس مطالعات یاسین و همکاران^۹ (۲۰۲۲) می‌توان چنین ترسیم نمود:

مدل ۱-۱

^۹ Hadeel Yaseen and Aymen Ajina and Majd Munir Iskandrani

$$CS_{it} = \beta_0 + \beta_1 B\_Gender_{it} + \beta_2 CINT_{it} + \beta_3 CR_{it} + \beta_4 SIZE_{it} + \epsilon_{it}$$

مدل ۱-۲

$$ATR_{it} = \beta_0 + \beta_1 B\_Gender_{it} + \beta_2 CINT_{it} + \beta_3 CR_{it} + \beta_4 SIZE_{it} + \epsilon_{it}$$

مدل ۱-۲

$$CS_{it} = \beta_0 + \beta_1 B\_Gender_{it} + \beta_2 SPREAD_{it} + \beta_3 (B\_Gender_{it} \times SPREAD_{it}) + \beta_4 CINT_{it} + \beta_5 CR_{it} + \beta_6 SIZE_{it} + \epsilon_{it}$$

مدل ۲-۲

$$ATR_{it} = \beta_0 + \beta_1 B\_Gender_{it} + \beta_2 SPREAD_{it} + \beta_3 (B\_Gender_{it} \times SPREAD_{it}) + \beta_4 CINT_{it} + \beta_5 CR_{it} + \beta_6 SIZE_{it} + \epsilon_{it}$$

در معادله رگرسیون فوق:

CS_{it} : ساختار سرمایه

ATR_{it} : نسبت گردش دارایی

B_Gender_{it} : تنوع جنسیتی در هیئت مدیره

$SPREAD$: محیط اطلاعاتی

$CIVT$: نسبت دارایی ثابت

CR : نسبت جاری

$SIZE$: اندازه شرکت

α : مقدار ثابت

ضرایب متغیرها: $\beta_1, \beta_2, \beta_3, \beta_4, \beta_5, \beta_6$

ϵ_{it} : جزء خطای مدل رگرسیون

۴- نتایج تحقیق

۴-۱- آمار توصیفی

جدول ۱ آمار توصیفی متغیرهای کمی تحقیق

متغیرها	نماد	میانگین	انحراف معیار	میانه	چولگی	کشدگی	مینیمم	ماکزیمم
ساختار سرمایه	CS	۲۰/۱۱۰۸۳	۱۷/۸۹۹۳۱	۰/۸۴۶۰۶۲	۱/۲۳۹۲۸۱	-۰/۴۸۹۱۶۴	-۳۰/۴۱۳۸۷	۴۰/۲۶۵۵۰
نسبت گردش دارایی	ASSTTURN OVERRATI O	۱/۰۱۴۶۷۵	۰/۸۹۱۰۳۶	۰/۷۸۳۶۶۹	۱۶/۹۹۸۷۵	۳/۱۲۵۸۰۱	۰/۰۰۰۰	۷/۷۷۹۸۲
محیط اطلاعاتی	SPREAD	۰/۰۴۹۲۹۸	۰/۰۶۳۵۹۱	۰/۰۳۰۴۶۷	۶۵/۵۸۷۸	۵/۷۲۵۸۳۲	-۰/۰۰۱۸۹۶	-۰/۶۶۷۲۹۴
نسبت دارایی ثابت	CINT	۰/۰۰۲۵۰۶	۰/۰۰۶۲۴۷	۰/۰۰۰۷۷۰	۳/۳۷۴۲۰۵	۰/۹۲۵۰۷۷	-۰/۰۲۰۵۴۱	-۰/۰۹۸۷۱۹
نسبت جاری	CR	۰/۲۴۳۳۷۴	۰/۱۸۱۴۱۸	۰/۱۹۹۲۵۷	۹۱/۴۳۳۳۹	۷/۰۲۷۲۱۲	۰/۰۰۰۰	۰/۹۳۲۹۸۲
اندازه شرکت	SIZE	۶/۵۳۱۹۰۶	۰/۷۸۴۴۱۲	۶/۳۶۹۰۷۴	۳/۱۴۵۳۶۸	۰/۶۲۶۰۱۲	۴/۵۷۴۴۱۲	۹/۰۱۹۷۳۲
تعداد مشاهدات(۸*۱۲۱)		۹۶۸	۹۶۸	۹۶۸	۹۶۸	۹۶۸	۹۶۸	۹۶۸

به منظور تجزیه و تحلیل اطلاعات، ابتدا لازم است آمارهای توصیفی داده‌های تحت بررسی محاسبه شود. آمار توصیفی شامل مجموعه روش‌هایی است که برای جمع‌آوری، خلاصه کردن، طبقه‌بندی و توصیف حقایق عددی به کار می‌رود. در واقع این آمار، داده‌ها و اطلاعات تحقیق را توصیف می‌کند و طرح یا الگوی کلی از داده‌ها برای استفاده سریع و بهتر از آن‌ها به دست می‌دهد. در یک جمع‌بندی با استفاده مناسب از آمار توصیفی می‌توان ویژگی‌های یک دسته از اطلاعات را بیان کرد. پارامترهای مرکزی و پراکندگی به همین منظور به کار می‌روند. کارکردهای این معیارها این است که می‌توان خصوصیات اصلی مجموعه‌ای از داده‌ها را به صورت یک عدد بیان کنند و بدین ترتیب افزون بر آن که به فهم بهتر نتایج یک آزمون کمک می‌کنند، مقایسه نتایج آن آزمون را با آزمون‌ها و مشاهدات دیگر نیز تسهیل می‌نماید. در جدول ۴ شاخص‌های مرکزی و پراکندگی مربوط به متغیرهای تحقیق نشان داده شده است. متغیر ساختار سرمایه دارای میانگین، انحراف معیار و میانه به ترتیب ۲۰/۱۱۰۸۳ و ۱۷/۸۹۹۳۱ و ۰/۸۴۶۰۶۲ می‌باشد که نشان‌دهنده این است تقریباً ۲۰ درصد ساختار سرمایه شرکت‌ها به صورت بهینه انجام یافته است و با توجه به انحراف معیار ۱۷ درصدی نوسان کاهش یا افزایش برای بهینه کردن این ساختار وجود دارد. می‌نیم و ماکزیمم به ترتیب ۳۰/۴۱۳۸۷ و ۴۰/۲۶۵۵۰ می‌باشد که کوچک‌ترین شرکت دارای منفی ۳۰ درصد عدم بهینه کردن ساختار سرمایه، و بیشترین شرکت ۴۰ درصد می‌باشد. چولگی و کشیدگی به ترتیب ۱/۲۳۹۲۸۱ و ۰/۴۸۹۱۶۴- می‌باشد که نشان‌دهنده این است در سطح شرکت‌ها جهت بهینه کردن ساختار سرمایه با عدم تقاضا وجود دارد ولی در بازارهای مالی تمایل برای اجرایی شدن وجود دارد. همچنین نسبت گردش دارایی میانگین، انحراف معیار و میانه به ترتیب ۱/۱۴۶۷۵ و ۰/۸۹۱۰۳۶ و ۰/۷۸۳۶۶۹ می‌باشد که نشان‌دهنده این است تقریباً ۱ درصد نسبت گردش دارایی برای شرکت‌ها افزایش یافته است و با توجه به انحراف معیار تقریباً ۱ درصدی نوسان افزایش یا کاهش برای شرکت‌ها وجود دارد. می‌نیم و ماکزیمم به ترتیب ۰/۰۰۰ و ۷/۷۷۹۸۲ می‌باشد که نشان‌دهنده این است کوچک‌ترین شرکت با افزایش نسبت گردش دارایی صفر درصد و بیشترین شرکت ۷.۵ درصد می‌باشد. چولگی و کشیدگی به ترتیب ۳/۱۲۵۸۰۱ و ۱۶/۹۹۸۷۵ می‌باشد که نشان‌دهنده این است تمایل شرکت‌ها در بازارهای مالی جهت افزایش نسبت گردش دارایی وجود دارد. محیط اطلاعاتی دارای میانگین، انحراف معیار و میانه به ترتیب ۰/۴۹۲۹۸ و ۰/۰۶۳۵۹۱ و ۰/۰۳۰۴۶۷ می‌باشد که نشان‌دهنده این است تقریباً نیم درصد تقارن اطلاعاتی شرکت‌ها در بازارهای مالی افزایش یافته است و با توجه به انحراف معیار نیم درصدی نوسان افزایش یا کاهش محیط اطلاعاتی در بازارهای مالی وجود دارد. می‌نیم و ماکزیمم به ترتیب ۰/۰۰۱۸۹۶ و ۰/۶۶۷۲۹۴ می‌باشد که کمترین شرکت علاوه بر نداشتن عدم تقارن اطلاعاتی، با گمراهی اطلاعاتی همراه است و بیشترین شرکت با تقریباً نزدیک به ۱ درصد با افزایش محیط اطلاعاتی همراه است. چولگی و کشیدگی به ترتیب ۵/۵۸۷۸ و ۵/۷۲۵۸۳۲ می‌باشد که نشان‌دهنده این است تمایل شرکت‌ها در بازارهای مالی برای افزایش عدم تقارن اطلاعاتی (شفافیت سازی) وجود دارد. نسبت دارایی ثابت دارای میانگین، انحراف معیار و میانه به ترتیب ۰/۰۰۲۵۰۶ و ۰/۰۰۶۲۴۷ و ۰/۰۰۰۷۷۰ می‌باشد که نشان‌دهنده این است تقریباً نیم درصد نسبت دارایی ثابت شرکت‌ها رو به افزایش بوده است.

با توجه به انحراف معیار تقریباً ۱ درصدی نوسان افزایش یا کاهش در نسبت دارایی ثابت شرکت‌ها وجود دارد. می‌نیم و ماکزیمم به ترتیب ۰/۰۲۰۵۴۱ و ۰/۰۹۸۷۱۹ می‌باشد که کوچک‌ترین شرکت علاوه بر نداشتن بازدهی در نسبت ثابت دارایی، زیان در این نسبت دارد و بزرگ‌ترین شرکت دارای تقریباً ۱ درصد بازدهی در نسبت دارایی ثابت کسب کرده است. چولگی و کشیدگی به ترتیب ۳/۳۷۴۲۰۵ و ۰/۹۲۵۰۷۷ می‌باشد که نشان‌دهنده این است چون چولگی به سمت راست بوده است پس شرکت‌ها در بازارهای مالی برای افزایش نسبت دارایی ثابت تمایل دارند. اندازه شرکت دارای میانگین، انحراف معیار و میانه به ترتیب ۶/۵۳۱۹۰۶ و ۰/۷۸۴۴۱۲ و ۶/۳۶۹۰۷۴ می‌باشد که نشان‌دهنده این است تقریباً ۶.۵ درصد شرکت‌ها افزایش در ظرفیت تولید، بزرگی شرکت و افزایش در پرسنل روبرو بوده است و با توجه به نوسان ۶ درصدی افزایش یا کاهش در اندازه شرکت‌ها وجود دارد. می‌نیم و ماکزیمم به ترتیب ۴/۵۷۴۴۱۲ و ۹/۰۱۹۷۳۲ می‌باشد که کوچک‌ترین شرکت ۴.۵ درصد و بزرگ‌ترین شرکت ۹ درصد افزایش در اندازه شرکت را تجربه کرده‌اند. چولگی و کشیدگی به ترتیب

متغیر	علامت	تعداد مشاهدات	جواب	فراوانی	درصد فراوانی	میانگین	میانه
تنوع جنسیتی در هیئت مدیره	GENDER	۹۶۸	بلی (۱)	۱۴۲	۱۴/۶۷	۰/۶۱۹۸۳۵	۱
			خیر (۰)	۸۲۶	۸۵/۳۳		

۹/۰۱۹۷۳۲ می‌باشد که کوچک‌ترین شرکت ۴.۵ درصد و بزرگ‌ترین شرکت ۹ درصد افزایش در اندازه شرکت را تجربه کرده‌اند. چولگی و کشیدگی به ترتیب

۳/۱۴۵۳۶۸ و ۰/۶۲۶۰۱۲ می باشد که شرکت ها در بازارهای مالی تمایل دارند اندازه شرکت خود را ارتقا دهند. میانگین به ترین شاخص تو صیفی در داده های کمی است. از طرفی آماره های پراکندگی سعی دارند میزان گستردگی و پراکنش مشاهده ها را اندازه گیری کنند. مهم ترین آماره های پراکندگی واریانس و انحراف معیار هستند. اگر واریانس صفر باشد مفهوم آن این است که همه نمونه ها یک عدد واحد هستند؛ پس هرچه واریانس بیشتر باشد مقادیر بیشتر پراکنده هستند. دو آماره مهم برای نمایش توزیع مقادیر یک متغیر ضریب چولگی و کشیدگی می باشد. منظور از توزیع متقارن توزیعی است که سه آماره مرکزی یعنی میانگین، میانه و نمابر هم منطبق باشند. همچنین می توان تفسیر کرد که در متغیرها پراکندگی زیادی وجود ندارد که بر اساس مقادیر انحراف معیار و میانه استنباط می شود. همچنین از روی میانگین و شاخص های پراکندگی می توان تقارن نسبی متغیرها و عدم وجود داده های پرت را نتیجه گرفت و همه متغیرها تا حدودی دارای انحراف معیار مناسبی می باشند. در جدول ۴-۱ آماره های توصیفی مربوط به متغیرهای تحقیق نشان دهنده شده است. همچنین برای جدول آمار توصیفی متغیر کیفی تحقیق میزان وجود حضور زنان در هیئت مدیره دارای فراوانی ۱۴/۶۷ و عدم وجود آنان دارای فراوانی ۸۵/۳۳ می باشد. تنوع جنسیتی به عنوان متغیر کیفی نشان دهنده این است که تقریباً ۱۴.۵ شرکت ها دارای همکار زن در هیئت مدیره هستند و ۸۵.۵ درصد مابقی فاقد حضور زنان در هیئت مدیره می باشند.

آماره F بیشتر از ۲ می باشد اثرات ثابت برای برآورد مدل مناسب می باشد.

برآورد مدل ۱

فرضیه (۱-۱) بین تنوع جنسیتی در هیئت مدیره و ساختار سرمایه رابطه ای وجود دارد.

جدول ۴-۶ تخمین مدل ۱ تحقیق

$\beta_0 + \beta_1 B\_Gender_{it} + \beta_2 CINT_{it} + \beta_3 CR + \beta_4 SIZE_{it} + \epsilon_{it} = CS_{it}$					
روش		رگرسیون پانلی با اثرات ثابت			
متغیر وابسته		ساختار سرمایه CS=			
متغیرهای تحقیق		ضریب	آماره t	سطح معنی داری	سطح خطا
جز ثابت	β_0	-۴۶/۰۰۸۸۱	-۳/۰۹۲۰۱۱	۰/۰۰۲۱	۱۴/۸۷۹۰
تنوع جنسیتی در هیئت مدیره	Bgender	-۲/۳۵۲۴۱۹	-۳/۶۲۷۵۸۸	۰/۰۰۰۳	۰/۶۴۸۴
نسبت دارایی ثابت	CINT	۹۱/۱۹۶۰۹	۱/۴۷۳۳۰۰	۰/۱۴۱۰	۶۱/۸۹۹۲
نسبت جاری	CR	۷/۷۰۲۷۱۶	۲/۱۶۰۹۸۳	۰/۰۰۳۱	۳/۵۶۴۴
اندازه شرکت	SIZE	۱۰/۱۰۱۵۷	۴/۷۱۸۵۷۸	۰/۰۰۰۰	۲/۱۴۰۸
آماره F					۱۱/۹۶
سطح معنی داری					۰/۰۰۰۰
آماره دوربین واتسون					۱/۵۲
ضریب تعیین					۰/۶۳
ضریب تعیین تعدیل شده					۰/۵۸

با برقراری پیش فرض های رگرسیون و انتخاب روش مناسب برآورد، نتایج برآورد مدل یک در جدول ۴-۶ نشان داده شده است. برای این که بتوان به نتایج برآورد مدل اعتماد کرد باید مفروضات رگرسیون بررسی شود. فرض اصلی تحلیل رگرسیون چند متغیره معنی داری کل رگرسیون می باشد. در جدول ۴-۶ آماره F و سطح معنی داری آن مربوط به آزمون قطعیت وجود رابطه خطی (آزمون معنی داری کل رگرسیون) بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته می باشد. با توجه به اینکه سطح معنی داری این آزمون برای مدل ۱ کمتر از ۰.۰۵ می باشد و همچنین آماره F بیشتر از ۲ می باشد می توان گفت که در مدل ۱، رابطه خطی بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته وجود دارد. بنابراین نتیجه می شود که کل مدل معنی دار می باشند. یکی دیگر از مفروضاتی که در رگرسیون مدنظر قرار می گیرد، استقلال خطاها (تفاوت بین مقادیر واقعی و مقادیر پیش بینی شده توسط معادله رگرسیون) از یکدیگر است. در صورتی که فرضیه استقلال خطاها رد

شود و خطاها با یکدیگر همبستگی داشته باشند امکان استفاده از رگرسیون وجود ندارد. سطح خطا در همه متغیرها کمتر از ۱ می‌باشد و عدد مناسبی است. به منظور بررسی استقلال خطاها از یکدیگر از آزمون دوربین واتسون استفاده می‌شود. چنانچه آماره دوربین واتسون نزدیک مقدار ۲ (بین ۱/۵ تا ۲/۵) قرار گیرد عدم همبستگی بین خطاها پذیرفته می‌شود. با توجه به جدول ۴-۶ مقدار آماره دوربین واتسون ۱/۵۲ به دست آمد که نتیجه می‌شود در بازه ۱/۵ تا ۲/۵ قرار می‌گیرد. پس نتیجه می‌شود که استقلال خطاها تأیید می‌شود. ضریب تعیین برابر ۰/۵۸ است و نشان می‌دهد که ۶۳ درصد متغیر وابسته توسط متغیرهای دیگر تعیین می‌شود. ضریب تعیین تعدیل شده برابر ۰/۵۸ است و نشان می‌دهد که ۳۴ درصد متغیر وابسته توسط متغیر مستقل تعیین می‌شود. برای بررسی فرضیه فوق با استفاده از اطلاعات جدول ۴-۶ می‌توان گفت: سطح معنی‌داری متغیر تنوع جنسیتی در هیئت مدیره برابر ۰/۰۰۳ و مقدار آماره F برابر ۳/۶۲۷۵۸۸- می‌باشد. چون سطح خطا کمتر از ۰/۰۵ و آماره t بیشتر از ۲ می‌باشد نتیجه می‌شود که بین تنوع جنسیتی در هیئت مدیره و ساختار سرمایه رابطه‌ی معکوس وجود دارد. بنابراین با توجه مطالب گفته شده نتیجه می‌شود فرضیه فوق یعنی "بین تنوع جنسیتی در هیئت مدیره و ساختار سرمایه رابطه‌ی وجود دارد." با اطمینان ۹۵ درصد مورد تأیید قرار می‌گیرد. نسبت جاری دارای ضریب ۷/۷۰۲۷۱۶ و سطح معناداری ۰/۰۳۱۰ می‌باشد و با توجه به اینکه آماره t این متغیر ۲/۱۶۰۹۸۳ می‌باشد و چون از عدد ۲ بیشتر است پس سطح استقلال داده‌ها حفظ شده است. بنابراین بین نسبت جاری و ساختار سرمایه رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد.

برآورد مدل ۲

فرضیه ۱-۲) بین تنوع جنسیتی در هیئت مدیره و نسبت گردش دارایی رابطه‌ی وجود دارد.

جدول ۴-۷ تخمین مدل ۲ تحقیق

$\beta_0 + \beta_1 B\_Gender_{it} + \beta_2 CINT_{it} + \beta_3 CR + \beta_4 SIZE_{it} + \epsilon_{it} = ATR_{it}$					
روش		رگرسیون پانلی با اثرات ثابت			
متغیر وابسته		ATR=نسبت گردش دارایی			
متغیرهای تحقیق		ضریب	آماره t	سطح معنی‌داری	سطح خطا
جز ثابت	β_0	۰/۱۸۴۴۴۱	۴/۵۰۰۶۳۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۴۹
تنوع جنسیتی در هیئت مدیره	Bgender	۰/۰۱۲۳۵۲	۳/۶۷۰۴۹۱	۰/۰۰۰۳	۰/۰۰۳۳
نسبت دارایی ثابت	CINT	-۰/۵۲۳۱۳۲	-۱/۱۹۰۸۸۰	۰/۲۳۴۰	۰/۴۳۹۲
نسبت جاری	CR	۰/۰۱۱۲۴۴	۱/۷۴۴۷۳۷	۰/۰۸۱۴	۰/۰۰۶۴
اندازه شرکت	SIZE	۰/۰۰۸۴۱۷	۱/۳۸۵۳۲۰	۰/۱۶۶۳	۰/۰۰۶۰
آماره F		۳۷/۰۴			
سطح معنی‌داری		۰/۰۰۰۰			
آماره دوربین واتسون		۱/۵۷			
ضریب تعیین		۰/۸۴			
ضریب تعیین تعدیل شده		۰/۸۲			

با برقراری پیش‌فرض‌های رگرسیون و انتخاب روش مناسب برآورد، نتایج برآورد مدل یک در جدول ۴-۷ نشان داده شده است. برای این که بتوان به نتایج برآورد مدل اعتماد کرد باید مفروضات رگرسیون بررسی شود. فرض اصلی تحلیل رگرسیون چند متغیره معنی‌داری کل رگرسیون می‌باشد. در جدول ۴-۷ آماره F و سطح معنی‌داری آن مربوط به آزمون قطعیت وجود رابطه خطی (آزمون معنی‌داری کل رگرسیون) بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته می‌باشد. با توجه به اینکه سطح معنی‌داری این آزمون برای مدل ۲ برابر (۰/۰۰۰) و کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد و همچنین آماره F برابر (۳۷/۰۴) بیشتر از ۲ می‌باشد می‌توان گفت که در مدل ۲، رابطه خطی بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته وجود دارد. بنابراین نتیجه می‌شود که کل مدل معنی‌دار می‌باشد. یکی دیگر از

مفروضاتی که در رگرسیون مدنظر قرار می‌گیرد، استقلال خطاها (تفاوت بین مقادیر واقعی و مقادیر پیش‌بینی شده توسط معادله رگرسیون) از یکدیگر است. در صورتی که فرضیه استقلال خطاها رد شود و خطاها با یکدیگر همبستگی داشته باشند امکان استفاده از رگرسیون وجود ندارد. سطح خطا در همه متغیرها کمتر از ۱ می‌باشد و عدد مناسبی است. به منظور بررسی استقلال خطاها از یکدیگر از آزمون دوربین واتسون استفاده می‌شود. چنانچه آماره دوربین واتسون نزدیک مقدار ۲ (بین ۱/۵ تا ۲/۵) قرار گیرد عدم همبستگی بین خطاها پذیرفته می‌شود. با توجه به جدول ۴-۶ مقدار آماره دوربین واتسون ۱/۵۷ به دست آمد که نتیجه می‌شود در بازه ۱/۵ تا ۲/۵ قرار می‌گیرد. پس نتیجه می‌شود که استقلال خطاها تأیید می‌شود. ضریب تعیین برابر ۰/۸۴ است و نشان می‌دهد که ۸۴ درصد متغیر وابسته توسط متغیرهای دیگر تعیین می‌شود. ضریب تعیین تعدیل شده برابر ۰/۸۲ است و نشان می‌دهد که ۸۲ درصد متغیر وابسته توسط متغیر مستقل تعیین می‌شود. برای بررسی فرضیه فوق با استفاده از اطلاعات جدول ۴-۷ می‌توان گفت: سطح معنی‌داری متغیر برابر ۰/۰۰۳ و مقدار ضریب برابر ۰/۱۲۳۵۲ مثبت می‌باشد. چون سطح خطا کمتر از ۰/۰۵ و آماره t بیشتر از ۲ می‌باشد نتیجه می‌شود که بین نوع جنسیتی در هیئت مدیره و نسبت گردش دارایی رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد. بنابراین با توجه مطالب گفته شده نتیجه می‌شود فرضیه فوق یعنی " بین نوع جنسیتی در هیئت مدیره و نسبت گردش دارایی رابطه‌ای وجود دارد." با اطمینان ۹۵ درصد تأیید می‌شود.

برآورد مدل ۳

فرضیه ۲-۱) محیط اطلاعاتی بر رابطه بین نوع جنسیتی در هیئت مدیره و ساختار سرمایه تأثیر دارد.

جدول ۴-۸ تخمین مدل ۳ تحقیق

$\epsilon_{it} + CS_{it} = \beta_0 + \beta_1 B\_Gender_{it} + \beta_2 SPREAD_{it} + \beta_3 (B\_Gender_{it} \times SPREAD_{it}) + \beta_4 CINT_{it} + \beta_5 CR_{it} + \beta_6 SIZE$					
روش		رگرسیون یائلی با اثرات ثابت			
متغیر وابسته		ساختار سرمایه=CS			
متغیرهای تحقیق	ضریب	آماره t	سطح معنی‌داری	سطح خطا	
جز ثابت	β_0	-۴۷/۹۹۸۰۹	-۲/۶۱۶۷۴۷	۰/۰۰۹۰	3426/18
نوع جنسیتی در هیئت مدیره	Bgender	-۰/۰۹۱۳۸۴	-۰/۱۷۱۷۸۶	۰/۸۶۳۶	۰/۵۳۱۹
محیط اطلاعاتی	PSPREAD	-۲۹/۶۶۵۰۱	-۳/۸۳۵۶۵۲	۰/۰۰۰۱	۷/۷۳۴۰
نوع جنسیتی در هیئت مدیره * محیط اطلاعاتی	Bgender * PSPREAD	-۲/۱۷۸۳۵۷	-۰/۷۳۶۲۱۸	۰/۴۶۱۸	۲/۹۵۸۸
نسبت دارایی ثابت	CINT	۱۰۷/۰۵۸۸	۱/۷۵۴۸۱۱	۰/۰۷۹۷	۶۱/۰۰۸۷
نسبت جاری	CR	۹/۱۷۷۳۸۲	۱/۹۶۳۵۷۳	۰/۰۴۹۹	۴/۶۷۳۸
اندازه شرکت	SIZE	۱۰/۷۸۴۰۸	۴/۶۸۹۳۸۴	۰/۰۰۰	۲/۲۹۹۶
آماره F					۱۳/۹۳
سطح معنی‌داری					۰/۰۰۰۰
آماره دوربین واتسون					۱/۵۶
ضریب تعیین					۰/۶۷
ضریب تعیین تعدیل شده					۰/۶۲

با برقراری پیش‌فرض‌های رگرسیون و انتخاب روش مناسب برآورد، نتایج برآورد مدل یک در جدول ۴-۸ نشان داده شده است. برای این که بتوان به نتایج برآورد مدل اعتماد کرد باید مفروضات رگرسیون بررسی شود. فرض اصلی تحلیل رگرسیون چند متغیره معنی‌داری کل رگرسیون می‌باشد. در جدول ۴-۸ آماره F و سطح معنی‌داری آن مربوط به آزمون قطعیت وجود رابطه خطی (آزمون معنی‌داری کل رگرسیون) بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته می‌باشد. با توجه به اینکه سطح معنی‌داری این آزمون برای مدل ۳ برابر (۰/۰۰۰) و کمتر از ۰۰۰۵ می‌باشد و همچنین آماره F برابر (۱۳/۹۳) بیشتر از ۲ می‌باشد می‌توان

گفت که در مدل ۳، رابطه خطی بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته وجود دارد. بنابراین نتیجه می شود که کل مدل معنی دار می باشد. یکی دیگر از مفروضاتی که در رگرسیون مدنظر قرار می گیرد، استقلال خطاها (تفاوت بین مقادیر واقعی و مقادیر پیش بینی شده توسط معادله رگرسیون) از یکدیگر است. در صورتی که فرضیه استقلال خطاها رد شود و خطاها با یکدیگر همبستگی داشته باشند امکان استفاده از رگرسیون وجود ندارد. سطح خطا در همه متغیرها کمتر از ۱ می باشد و عدد مناسبی است. به منظور بررسی استقلال خطاها از یکدیگر از آزمون دوربین واتسون استفاده می شود. چنانچه آماره دوربین واتسون نزدیک مقدار ۲ (بین ۱/۵ تا ۲/۵) قرار گیرد عدم همبستگی بین خطاها پذیرفته می شود. با توجه به جدول ۴-۸ مقدار آماره دوربین واتسون ۱/۵۶ به دست آمد که نتیجه می شود در بازه ۱/۵ تا ۲/۵ قرار می گیرد. پس نتیجه می شود که استقلال خطاها تأیید می شود. ضریب تعیین برابر ۰/۶۷ است و نشان می دهد که ۶۷ درصد متغیر وابسته توسط متغیرهای دیگر تعیین می شود. ضریب تعیین تعدیل شده برابر ۰/۶۲ است و نشان می دهد که ۶۲ درصد متغیر وابسته توسط متغیر مستقل تعیین می شود. برای بررسی فرضیه فوق با استفاده از اطلاعات جدول ۴-۸ می توان گفت: مقدار ضریب برابر ۲/۱۷۸۳۵۷- می باشد. با توجه به سطح معنی داری ضریب این متغیر برابر ۰/۴۶۱۸ که بیشتر از سطح خطای ۰/۰۵ می باشد نتیجه می شود که این ضریب معنی دار نمی باشد. به عبارتی می توان گفت محیط اطلاعاتی بر رابطه بین تنوع جنسیتی در هیئت مدیره و ساختار سرمایه تأثیر ندارد. بنابراین با توجه مطالب گفته شده نتیجه می شود فرضیه فوق یعنی " محیط اطلاعاتی بر رابطه بین تنوع جنسیتی در هیئت مدیره و ساختار سرمایه تأثیر دارد." با اطمینان ۹۵ درصد رد می شود.

۴- برآورد مدل

فرضیه ۲-۲) محیط اطلاعاتی بر رابطه بین تنوع جنسیتی در هیئت مدیره و نسبت گردش دارایی تأثیر دارد.

جدول ۴-۹ تخمین مدل دوم

$\epsilon_{it} + ATR_{it} = \beta_0 + \beta_1 B\_Gender_{it} + \beta_2 SPREAD_{it} + \beta_3 (B\_Gender_{it} \times SPREAD_{it}) + \beta_4 CINT_{it} + \beta_5 CR_{it} + \beta_6 SIZE$					
روش			رگرسیون پانلی با اثرات ثابت		
متغیر وابسته			ATR=نسبت گردش دارایی		
متغیرهای تحقیق		ضریب	آماره t	سطح معنی داری	سطح خطا
جز ثابت	β_0	۱/۲۳۳۱۰۱	۶/۶۳۸۵۲۸	۰/۰۰۰	۰/۰۳۵۱۱
تنوع جنسیتی در هیئت مدیره	Bgender	۱/۰۱۲۵۸۹	۳/۸۴۸۳۲۷	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۳۲۷
محیط اطلاعاتی	PSPREAD	۱/۰۲۲۱۰۵	۰/۶۱۹۴۱۱	۰/۵۳۵۸	۰/۰۳۵۶۸
تنوع جنسیتی در هیئت مدیره* محیط اطلاعاتی	Bgender * PSPREAD	۱/۰۱۹۰۴۶	-۱/۱۶۶۶۲۷۸	۰/۰۹۶۰	۰/۰۱۱۴
نسبت دارایی ثابت	CINT	۱/۶۶۹۷۲۹	-۱/۴۲۶۸۵۷	۰/۱۵۴۰	۰/۴۶۹۳
نسبت جاری	CR	۱/۰۱۰۵۸۲	۱/۴۵۹۲۸۹	۰/۱۴۴۹	۰/۰۰۷۲
اندازه شرکت	SIZE	۱/۰۰۵۴۷۷	۰/۹۳۷۸۹۲	۰/۳۴۸۶	۰/۰۰۵۸
آماره F					۳۸/۶۱
سطح معنی داری					۰/۰۰۰۰
آماره دوربین واتسون					۱/۵۷

۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کمیته آموزش و کاربردین مهندسی مدیریت مستقل ایران

چالش ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

ضریب تعیین	۰/۸۵
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۸۳

برای آزمون فرضیه فوق از مدل ۲ تحقیق استفاده می‌شود. برای اینکه بتوان به نتایج برآورد مدل اعتماد کرد باید مفروضات رگرسیون بررسی شود. برای بررسی معنی‌داری کل رگرسیون با توجه به اینکه سطح معنی‌داری آزمون F برای مدل مربوطه کمتر از ۰.۰۵ می‌باشد می‌توان گفت که در مدل مربوطه، رابطه خطی بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته وجود دارد. با توجه به اینکه سطح معنی‌داری آزمون F این آزمون برای مدل دوم برابر (۰/۰۰۰) و کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد و همچنین مقدار آماره F برابر (۳۸/۶۱) و بیشتر از ۲ می‌باشد می‌توان گفت که در مدل مربوطه، رابطه خطی بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته وجود دارد. بنابراین نتیجه می‌شود که کل مدل معنی‌دار می‌باشند. با توجه به جدول ۴-۷ مقدار ضریب تورم واریانس برای متغیرهای مستقل مقدار مناسبی است. به‌منظور بررسی استقلال خطاها از یکدیگر با توجه به جدول ۴-۷ مقدار آماره دوربین واتسون برای مدل ۲، ۱/۵۷ به دست آمده که نشان‌دهنده مناسب بودن مقدار این آماره می‌باشد. مقدار ضریب تورم واریانس برای متغیرهای مستقل نیز نشان‌دهنده مناسب بودن این مقادیر است. با توجه به جدول ۴-۶ مقدار آماره دوربین واتسون برای مدل ۱/۵۷ به دست آمده که در بازه ۱.۵ تا ۲.۵ قرار می‌گیرد پس عدم همبستگی بین خطاها پذیرفته می‌شود. در این پژوهش سطح خطا برای همه مدل‌ها کمتر از ۱ می‌باشد و این نشان می‌دهد که مدل رگرسیونی مدل مناسبی است. سطح خطا هر چه به صفر نزدیک‌تر باشد به‌تر است. با توجه به جدول ۴-۷ سطح خطا برای متغیرها مقدار مناسبی است. ضریب تعیین نشان می‌دهد که چند درصد تغییرات متغیر وابسته به وسیله متغیر مستقل تبیین می‌شود. با توجه به اینکه ضریب تعیین برابر ۰/۸۵ است پس ۸۵ درصد مدل توسط متغیرها تعیین می‌شود. و این ضریب هر چه به ۱ نزدیک‌تر باشد بهتر است. ضریب تعیین تعدیل شده تأثیر واقعی متغیرهای مستقل بر وابسته را نشان می‌دهد نه همه متغیرها را. ضریب تعیین تعدیل شده برابر ۰/۸۳ است که نشان می‌دهد ۸۳ درصد مدل توسط متغیر مستقل یعنی همزمانی قیمت سهام تعیین می‌شود. با توجه به جدول ۴-۷ نتیجه می‌شود که مقدار ضریب متغیر برابر ۰/۱۹۰۴۶ - می‌باشد. با توجه به اینکه مقدار آماره t کمتر از ۲ و همچنین سطح معنی‌داری به دست آمده برای این ضریب برابر ۰/۰۹۶۰ است که کمتر از بیشتر خطای ۰/۰۵ می‌باشد، نتیجه می‌شود که محیط اطلاعاتی بر رابطه بین تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره و نسبت گردش دارایی تأثیر ندارد. موارد گفته شده حاکی از آن است که فرضیه فوق یعنی "محیط اطلاعاتی بر رابطه بین تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره و نسبت گردش دارایی تأثیر دارد." رد می‌شود.

۵- بحث و بررسی

فرضیه ۱-۱) بین تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره و ساختار سرمایه رابطه‌ای وجود دارد.

براساس آزمون فرضیه فوق در فصل چهارم بیانگر این است، بین تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره و ساختار سرمایه رابطه معکوس و معناداری وجود دارد. با توجه به نتایج فرضیه می‌توان آزمون فرضیه فوق را با نتایج مطالعات همچون یاسین و همکاران (۲۰۲۲) در تحقیقی به بررسی ارتباط بین تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره و هزینه نمایندگی با تأکید بر نقش تعدیلی محیط اطلاعاتی در کشور مالزی مطابقت قرار می‌گیرد. همچنین با مطالعات نیحات و همکاران (۲۰۱۹) با عنوان بررسی نقش سطح کیفیت افشای اطلاعات محیطی بر رابطه بین حضور زنان در هیئت‌مدیره و هزینه نمایندگی در کشور ترکیه مطابقت دارد.

فرضیه ۱-۲) بین تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره و نسبت گردش دارایی رابطه‌ای وجود دارد.

براساس آزمون فرضیه فوق در فصل چهارم بیانگر این است، بین تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره و نسبت گردش دارایی رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد. با توجه به نتایج فرضیه می‌توان آزمون فرضیه فوق را با نتایج مطالعات همچون یاسین و همکاران (۲۰۲۲) در تحقیقی به بررسی ارتباط بین تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره و هزینه نمایندگی با تأکید بر نقش تعدیلی محیط اطلاعاتی در کشور مالزی مطابقت قرار نمی‌گیرد. همچنین با مطالعات نیحات و همکاران (۲۰۱۹) با عنوان بررسی نقش سطح کیفیت افشای اطلاعات محیطی بر رابطه بین حضور زنان در هیئت‌مدیره و هزینه نمایندگی در کشور ترکیه مطابقت ندارد.

فرضیه ۲-۱) محیط اطلاعاتی بر رابطه بین تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره و ساختار سرمایه تأثیر دارد.

براساس آزمون فرضیه فوق در فصل چهارم بیانگر این است، محیط اطلاعاتی بر رابطه بین تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره و ساختار سرمایه تأثیر ندارد.

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCI-conf.ir

با توجه به نتایج فرضیه می توان آزمون فرضیه فوق را با نتایج مطالعات همچون یاسین و همکاران (۲۰۲۲) در تحقیقی به بررسی ارتباط بین تنوع جنسیتی در هیئت مدیره و هزینه نمایندگی با تأکید بر نقش تعدیلی محیط اطلاعاتی در کشور مالزی مطابقت قرار نمی گیرد. همچنین با مطالعات نیحات و همکاران (۲۰۱۹) با عنوان بررسی نقش سطح کیفیت افشای اطلاعات محیطی بر رابطه بین حضور زنان در هیئت مدیره و هزینه نمایندگی در کشور ترکیه مطابقت دارد.

فرضیه ۲-۲) محیط اطلاعاتی بر رابطه بین تنوع جنسیتی در هیئت مدیره و نسبت گردش دارایی تأثیر دارد.

براساس آزمون فوق در فصل چهارم بیانگر این است که، محیط اطلاعاتی بر رابطه بین تنوع جنسیتی در هیئت مدیره و نسبت گردش دارایی تأثیر ندارد. با توجه به نتایج فرضیه می توان آزمون فرضیه فوق را با نتایج مطالعات همچون یاسین و همکاران (۲۰۲۲) در تحقیقی به بررسی ارتباط بین تنوع جنسیتی در هیئت مدیره و هزینه نمایندگی با تأکید بر نقش تعدیلی محیط اطلاعاتی در کشور مالزی مطابقت قرار می گیرد. همچنین با مطالعات نیحات و همکاران (۲۰۱۹) با عنوان بررسی نقش سطح کیفیت افشای اطلاعات محیطی بر رابطه بین حضور زنان در هیئت مدیره و هزینه نمایندگی در کشور ترکیه مطابقت دارد. بعد از انجام فرایند کامل تحقیق و دست یابی به نتایج و یافته های تحقیق در این بین باید به پیشنهادهای تحقیق نیز اشاره کرد که در دو بخش به شرح زیر بیان می گردد:

براساس نتایج حاصل از آزمون فرضیه فرعی اول از فرضیه اصلی اول بیان می کند که بین تنوع جنسیتی در هیئت مدیره و ساختار سرمایه رابطه معکوس و معناداری وجود دارد. به عبارتی می توان گفت افزایش در تنوع جنسیتی در هیئت مدیره شرکت، ساختار سرمایه را کاهش می دهد و برعکس. حضور زنان به هیئت مدیره می تواند عملکرد شرکت را تحت شعاع قرار دهد. زیرا زنان ذاتاً ریسک گریز هستند و نسبت به تعهدات خود محتاطانه عمل می کنند. به این صورت از نظر کارکرد و اثربخشی دارای نتیجه مثبت خواهد بود. همچنین استقلال هیئت مدیره که به عنوان رکن اصلی شرکت محسوب می شود زیرا زنان آن را بیشتر از مردان حفظ می کنند. این مسئله قابل تصمیم است که زنان تعهدپذیر بسیار کارا هستند و اگر شرایط حضور زنان در جامعه بستر سازی شود در این حالت هیئت مدیره در دو قطب می تواند خط مشی و سیاست گذاری را عملی سازند. بنابراین به سرمایه گذاران و فعالان اقتصادی هنگام سرمایه گذاری پیشنهاد می شود که نسبت به ساختار سرمایه شرکت ها دقت بیشتری را به عمل آورند تا در آینده دچار بحران کمبود منابع مالی نشوند.

براساس نتایج حاصل از آزمون فرضیه فرعی دوم از فرضیه اصلی اول بیان می کند که بین تنوع جنسیتی در هیئت مدیره و نسبت گردش دارایی رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد. پیچیدگی و تغییرات فزاینده محیط تجاری در طول قرن بیستم، مؤسسات و شرکتها را مجبور به اتخاذ شیوه جدیدی نموده است. استراتژی های مختلف سازمان، در جهت واکنش مناسب نسبت به عوامل محیطی اتخاذ می شوند و تناسب آن ها با میزان تغییرات محیطی موضوع حیاتی برای سازمان است. به نحوی که موفقیت دائمی موسسه را تضمین و از پیش آمدها و تهدیدات ناگهانی پیشگیری کند. اطلاعات حسابداری به کاهش سطح عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیران و تأمین کنندگان سرمایه های خارجی (با توجه به سودآوری مورد انتظار از فرصت های سرمایه گذاری در شرکتها) کمک می کند. علاوه بر این اطلاعات حسابداری هزینه های نمایندگی را کاهش می دهد. بنابراین به اعضای هیئت مدیره و مدیران پیشنهاد می شود هنگام انتخاب ساختار سرمایه بهینه براساس اطلاعات واقعی و قابل پیش بینی استفاده نمایند.

محدودیت های پیش روی تحقیق حاضر را می توان به شرح زیر بر شمرد:

- ۱- عدم تعدیل اقلام صورت های مالی به واسطه وجود تورم که ممکن است بر نتایج تحقیق مؤثر باشد.
- ۲- عدم کنترل بعضی از عوامل مؤثر بر نتایج تحقیق از جمله تأثیر متغیرهایی چون عوامل اقتصادی، شرایط سیاسی، وضعیت اقتصاد جهانی، قوانین و مقررات و... خارج از دسترس محقق بوده و ممکن است بر بررسی روابط اثرگذار باشد.
- ۳- عدم تعدیل صورت های مالی بابت بندهای شرط گزارش حسابرس مستقل

۶. منابع

احمدی، سعیدعلی، فدایی، زهرا (۱۳۹۴). ارزیابی نقش محیط اطلاعاتی و رشد شرکت در قیمت گذاری اقلام تعهدی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پژوهش های حسابداری مالی، شماره ۲۷، صص ۹۱-۱۰۴

اصولیان، محمد، فدایی نژاد، محمد اسماعیل و شادی قیطاسی (۱۴۰۱) در تحقیقی به پیش بینی های مدیریتی، ریسک ویژه شرکت و محیط اطلاعاتی (شواهدی از شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران)، نشریه مدیریت دارایی و تأمین مالی، شماره ۳۶، صص ۲۵-۴۶

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه علمی و پژوهشی سازمان بورس و اوراق بهادار

چالش ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

آقایی، محمدعلی، حسینی، حسن، اسدی، زینب. (۱۳۹۵). اهمیت محیط اطلاعاتی داخلی برای اجتناب مالیاتی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پژوهش‌های حسابداری مالی، شماره ۲۳، صص ۱۷-۳۶

برادران حسن زاده، رسول، تقی زاده خانقاه، وحید. (۱۳۹۵). تأثیر هزینه‌های نمایندگی بر رفتار سرمایه‌گذاری، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، شماره ۳۲، صص ۱۳۹-۱۶۳

خاندوزی، بزرگمهر، مومنی، ابوالفضل و فاطمه اشجعی. (۱۳۹۸). ارتباط بین سیاست تقسیم سود و هزینه نمایندگی با تأکید بر نقش استقلال هیئت‌مدیره در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، موسسه آموزش عالی حکیم جرجانی، گروه حسابداری، صص ۶۸-۹۷

زمانی، علی اصغر، انواری رستمی، علی اصغر و یونس بادآورندهی. (۱۳۹۶). بررسی تأثیر هزینه‌های نمایندگی بر سرعت تعدیل قیمت سهام: شواهدی از بورس اوراق بهادار تهران، راهبرد مدیریت مالی، شماره ۱۹، صص ۲۵-۴۴

شاکری، رباب، مرفوع، محمد. (۱۳۹۷). تأثیر استراتژی‌های کسب و کار بر محیط اطلاعاتی شرکت‌ها، فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات تجربی حسابداری مالی، شماره ۵۹، صص ۵۹-۸۲

کاظمی علوم، مهدی، ایمانی برندق، محمد و مصطفی عبدی. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره و کمیته حسابرسی بر کیفیت سود، مجله دانش حسابداری، شماره ۵، صص ۱۳۷-۱۶۸

کریمی، شهناز، حسینی آذر، مریم. (۱۳۸۸). "بررسی رابطه بین کیفیت سود و برخی از جنبه‌های اصول راهبری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس تهران"، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، شماره ۴۵، صص ۱۲۷-۱۵۹

کریمی فرزاد، اشرفی مهدی. (۱۳۹۰). بررسی ارتباط سازوکارهای نظام راهبری شرکتی و ساختار سرمایه در بورس اوراق بهادار تهران پژوهش‌های حسابداری مالی، دوره ۴، شمار ۱۳، صص ۱۳-۳۷

محمدی، محمد، یوسفوند، داوود. (۱۴۰۰). بررسی تأثیر تنوع جنسیتی هیئت‌مدیره و کمیته حسابرسی بر توانایی مدیریت و شفافیت در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه علمی تخصصی رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، شماره ۵۲، صفحه ۱۱۴-۱۳۷

مشدتی، محمد نبی. (۱۳۹۶). بررسی رابطه بین ساختار مالکیت و عملکرد شرکت در بورس اوراق بهادار تهران: رویکرد پانل دیتا. مجله اقتصادی، ش ۹، صص ۲۴-۵

مصلی، مهسا، پیرایش، رضا و مسعود جوزی. (۱۳۹۹). تأثیر تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره بر سود آوری شرکت‌های دارویی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، شماره ۲۹، صص ۴۳-۵۸

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

پژوهش‌های مدیریت صنعتی

پژوهش‌های مدیریت صنعتی

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

Anis Jarboui and Maali Kachouri Ben Saad and Rakia Riguen.(2019). Tax avoidance: do board gender diversity and sustainability performance make a difference?, The current issue and full text archive of this journal is available on Emerald Insight at: <https://www.emerald.com/insight/1359-0790.htm>

Carl Hsin, han Shen, Hao Zhang.(2018). What's good for you is good for me: The effect of CEO inside debt on the cost of equity, *Journal of Corporate Finance* (2020), <https://doi.org/10.1016/j.jcorpfin.2020.101699>

Hadeel Yaseen and Aymen Ajina and Majd Munir Iskandrani.(2022). Investigating the relationship between gender diversity in the board of directors and agency fees with emphasis on the moderating role of the information environment, *Journal of Small Business Management*, 39 (1): 31-49.

Nicolas Eugster a , Dušan Isakov.(2020). Founding family ownership, stock market returns, and agency problems, *Journal of Banking and Finance* , vol2, pp254-316

Wan Nordin Wan-Hussin, Ameen Qasem, Norhani Aripin and Mohd Shazwan Mohd Ariffin .(2016). Corporate Responsibility Disclosure, Information Environment and Analysts' Recommendations: Evidence from Malaysia, <https://www.mdpi.com/journal/sustainability>